

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 17ης Σεπτεμβρίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας – Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων – Άρθρο 35 ΣΛΕΕ – Ποσοτικοί περιορισμοί επί των εξαγωγών – Μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος – Εθνικό μέτρο που επιβάλλει στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας την υποχρέωση να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους αποκλειστικώς σε μια κεντρική ανταγωνιστική αγορά του οικείου κράτους μέλους»

Στην υπόθεση C-648/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Tribunalul București (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου, Ρουμανία) με απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Οκτωβρίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Autoritatea națională de reglementare în domeniul energiei (ANRE)

κατά

Societatea de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale Hidroelectrica SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Βηλαρά, πρόεδρο τμήματος, S. Rodin, D. Šváby, K. Jürimäe και N. Piçarra (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: R. Schiano, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 23ης Ιανουαρίου 2020,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Autoritatea națională de reglementare în domeniul energiei (ANRE), εκπροσωπούμενη από τους D. Chiriță, A.-M. Rilling και V. Alicuș καθώς και από τις A.-I. Zorzoană και A.-A. Milea, επικουρούμενους από τον R. Chiriță, την O. Chiriță, τη R. O. Colcieri και την B. Pantea, avocați,
- η Societatea de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale Hidroelectrica SA, εκπροσωπούμενη από τον C. Radu, επικουρούμενο από τον C. Alexandru, τον K. Mansour και την C. Calabache, avocați,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τις E. Gane, A. Wellman, R. I. Hațieganu και M. Chicu καθώς και από τον C.-R. Canțâr, εν συνεχεία από τις E. Gane, A. Wellman, R. I. Hațieganu και M. Chicu,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους I. V. Rogalski και M. Huttunen καθώς και από την O. Beynet,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Απριλίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 35 ΣΛΕΕ.
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Autoritatea națională de reglementare în domeniul energiei (ANRE) (ρυθμιστικής αρχής του τομέα της ενέργειας, Ρουμανία) και της Societatea de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale Hidroelectrica SA (στο εξής: Hidroelectrica), σχετικά με το πρακτικό αριθ. 36119 της 11ης Μαΐου 2015, που καταρτίστηκε από την ANRE εις βάρος της Hidroelectrica για τον λόγο ότι η δεύτερη δεν είχε προσφέρει προς πώληση, στη ρουμανική, ανοιχτή στον ανταγωνισμό, αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που είχε στη διάθεσή της, αλλά είχε εξαγάγει μέρος αυτής απευθείας στην ουγγρική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2009/72/EK

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 5, 25 και 51 της οδηγίας 2009/72/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK (ΕΕ 2009, L 211, σ. 55), έχουν ως εξής:

«(3) Οι ελευθερίες που εγγυάται η συνθήκη [ΛΕΕ] στους πολίτες της Ένωσης –μεταξύ άλλων η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η ελευθερία παροχής υπηρεσιών και η ελευθερία εγκατάστασης– είναι δυνατές μόνο σε πλαίσιο πλήρως ανοικτής αγοράς, η οποία παρέχει σε όλους τους καταναλωτές τη δυνατότητα να επιλέγουν ελεύθερα τους προμηθευτές τους και δίνει σε όλους τους προμηθευτές την ελευθερία να προμηθεύουν τους πελάτες τους.

[...]

- (5) Η ασφάλεια του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας είναι ζωτική για την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας, για την εφαρμογή μιας βιώσιμης πολιτικής για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας εντός της εσωτερικής αγοράς. [...]

(25) Η διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού συνιστά σημαντικό στοιχείο της δημόσιας ασφάλειας και, κατά συνέπεια, συνδέεται εγγενώς με την αποτελεσματική λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την ολοκλήρωση των απομονωμένων αγορών ηλεκτρικής ενέργειας των κρατών μελών. [...]

(51) Τα συμφέροντα των καταναλωτών θα πρέπει να βρίσκονται στην καρδιά της παρούσας οδηγίας και η ποιότητα εξυπηρέτησης θα πρέπει να αποτελεί κεντρική ευθύνη των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας. Τα υφιστάμενα δικαιώματα των καταναλωτών θα πρέπει να ενισχυθούν και να διασφαλισθούν, και να περιλαμβάνουν μεγαλύτερη [διαφάνεια]. Η προστασία των καταναλωτών θα πρέπει να διασφαλίζει ότι όλοι οι καταναλωτές στο ευρύτερο [ενωσιακό] πλαίσιο απολαμβάνουν τα οφέλη μιας ανταγωνιστικής αγοράς. Τα δικαιώματα των καταναλωτών θα πρέπει να επιβάλλονται από τα κράτη μέλη ή, όταν το κράτος μέλος έχει προβλέψει σχετικά, από τις ρυθμιστικές αρχές.»

4 Το άρθρο 3 της ως άνω οδηγίας, που φέρει τον τίτλο «Υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και προστασία του πελάτη», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, βάσει της θεσμικής τους οργάνωσης και τηρώντας δεόντως την αρχή της επικουρικότητας, ότι, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, οι επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας λειτουργούν σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας οδηγίας, με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικώς βιώσιμης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, και δεν κάνουν διακρίσεις μεταξύ των εν λόγω επιχειρήσεων όσον αφορά τα δικαιώματα ή τις υποχρεώσεις τους.»

5 Τα άρθρα 36 έως 38 της εν λόγω οδηγίας, τα οποία αφορούν, αντιστοίχως, τους γενικούς στόχους, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και το καθεστώς ρύθμισης διασυνοριακών θεμάτων, προβλέπουν διάφορα μέσα για τη συνεργασία μεταξύ των αρχών αυτών.

Ο κανονισμός (ΕΕ) 1227/2011

6 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1227/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, για την ακεραιότητα και τη διαφάνεια στη χονδρική αγορά ενέργειας (ΕΕ 2011, L 326, σ. 1), ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κανόνες σχετικά με την απαγόρευση των καταχρηστικών πρακτικών που επηρεάζουν τις χονδρικές αγορές ενέργειας, οι οποίοι είναι σύμφωνοι με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις χρηματοοικονομικές αγορές και με την ορθή λειτουργία αυτών των χονδρικών αγορών ενέργειας, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά τους. Προβλέπει την παρακολούθηση των χονδρικών αγορών ενέργειας από τον Οργανισμό Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας [...] σε στενή συνεργασία με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές και λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο σύστημα εμπορίας εκπομπών και τις χονδρικές αγορές ενέργειας.»

7 Τα άρθρα 7 έως 9 του κανονισμού 1227/2011, που αφορούν, αντιστοίχως, την παρακολούθηση της χονδρικής αγοράς ενέργειας, τη συγκέντρωση δεδομένων και την εγγραφή των συμμετεχόντων στην αγορά αυτή, θεσπίζουν την αρμοδιότητα του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας, σε συνεργασία με τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές, επιβάλλουν στους συμμετέχοντες στην αγορά αυτή την υποχρέωση να παράσχουν στον ως άνω οργανισμό ορισμένες πληροφορίες και δημιουργούν ευρωπαϊκό μητρώο συμμετεχόντων στην εν λόγω αγορά, στο οποίο έχουν πρόσβαση οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές και στο οποίο καταχωρίζονται οι σημαντικότερες πληροφορίες για τις συναπτόμενες στην αγορά αυτή πράξεις.

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/1222

- 8 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1222 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2015, σχετικά με τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών για την κατανομή της δυναμικότητας και τη διαχείριση της συμφόρησης (ΕΕ 2015, L 197, σ. 24), προβλέπει τα εξής:

«Αν τη στιγμή έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού υφίσταται ήδη σε κράτος μέλος ή σε ζώνη προσφοράς κράτους μέλους εθνικό νόμιμο μονοπώλιο υπηρεσιών συναλλαγών επόμενης ημέρας και ενδοημερησίως το οποίο αποκλείει τον ορισμό περισσότερων του ενός ΝΕΜΟ [ορισθέντων διαχειριστών για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας], το σχετικό κράτος μέλος οφείλει να ενημερώσει την [Ευρωπαϊκή] Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, και δύναται να αρνηθεί τον ορισμό περισσότερων του ενός ΝΕΜΟ ανά ζώνη προσφοράς.»

Το ρουμανικό δίκαιο

- 9 Ο Legea nr. 123 energiei electrice și a gazelor naturale (νόμος αριθ. 123 για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο) της 10ης Ιουλίου 2012 (*Monitorul Oficial al României*, τμήμα I, αριθ. 485, της 16ης Ιουλίου 2012), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο), όριζε τα εξής:

«Άρθρο 2

Οι δραστηριότητες στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και της συμπαραγόμενης θερμικής ενέργειας πρέπει να λαμβάνουν χώρα για την υλοποίηση των ακόλουθων βασικών σκοπών:

[...]

- c) τη δημιουργία και την εξασφάλιση της ορθής λειτουργίας των ανταγωνιστικών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας·

[...]

- h) τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και την ενεργό συμμετοχή στη διαμόρφωση τόσο της περιφερειακής αγοράς όσο και της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης [...] και στην ανάπτυξη του διασυνοριακού εμπορίου·

[...]

Άρθρο 3

Για τους σκοπούς του παρόντος τίτλου, οι ακόλουθοι όροι και εκφράσεις νοούνται ως εξής:

[...]

38. διαχειριστής της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας: το νομικό πρόσωπο που αναλαμβάνει την οργάνωση και τη διαχείριση των κεντρικών αγορών, πλην της αγοράς εξισορρόπησης, για τους σκοπούς της βραχυπρόθεσμης, μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης διαπραγμάτευσης ηλεκτρικής ενέργειας σε επίπεδο χονδρικής.

[...]

49. κεντρική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας: το οργανωμένο πλαίσιο στο οποίο πραγματοποιούνται οι συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ διαφόρων οικονομικών φορέων, με τη μεσολάβηση του διαχειριστή της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας ή του διαχειριστή του συστήματος μεταφοράς, επί τη βάση ειδικών κανόνων που θεσπίζονται από την αρμόδια αρχή.

[...]

Άρθρο 10

[...]

2. Η αρμόδια αρχή χορηγεί τις άδειες για:

[...]

f) τη διαχείριση των κεντρικών αγορών· μία μόνο άδεια χορηγείται στον διαχειριστή της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας [...]

[...]

Άρθρο 20

1. Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας αποτελείται από τη ρυθμιζόμενη αγορά και την ανταγωνιστική αγορά και οι συναλλαγές ενέργειας πραγματοποιούνται σε επίπεδο χονδρικής ή λιανικής αγοράς.

[...]

Άρθρο 23

1. Οι συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας λαμβάνουν χώρα στην ανταγωνιστική αγορά κατά τρόπο διαφανή, δημόσιο και συγκεντρωτικό και χωρίς διακρίσεις. [...]

Άρθρο 28

Οι παραγωγοί έχουν, κυρίως, τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

[...]

c) να προσφέρουν δημόσια και χωρίς διακρίσεις στην ανταγωνιστική αγορά το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 10 Η Hidroelectrica είναι εταιρία ρουμανικού ιδιωτικού δικαίου, με πλειοψηφική συμμετοχή του Δημοσίου, η δραστηριότητα της οποίας περιλαμβάνει την παραγωγή, τη μεταφορά και τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας. Διαθέτει συγχρόνως άδεια παραγωγής και άδεια προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στη Ρουμανία, καθώς και άδεια εμπορίας χορηγηθείσα από τη Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (ΜΕΚΗ) (ρυθμιστική αρχή του τομέα της ενέργειας και των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, Ουγγαρία).

- 11 Στις 11 Μαΐου 2015 η ANRE κοινοποίησε στην Hidroelectrica, με το πρακτικό αριθ. 36119 (στο εξής: πρακτικό), την απόφασή της να της επιβάλει πρόστιμο λόγω παραβάσεως, κατ' εφαρμογήν των συνδυασμένων διατάξεων του άρθρου 23, παράγραφος 1, και του άρθρου 28, στοιχείο c, του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο. Ειδικότερα, η ANRE διαπίστωσε ότι, μεταξύ Δεκεμβρίου 2014 και Φεβρουαρίου 2015, η Hidroelectrica είχε απευθείας συνάψει συμβάσεις πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας σε μια ουγγρική ηλεκτρονική πλατφόρμα διαπραγμάτευσης, την οποία διατηρούσε η Tradition Financial Services Ltd, φορέας καταχωρισμένος στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρά το ότι ήταν υποχρεωμένη να προσφέρει προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που είχε στη διάθεσή της κατά τρόπο διαφανή, δημόσιο, συγκεντρωτικό και μη εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις στη ρουμανική κεντρική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή στις πλατφόρμες της OPCOM SA, μόνου διαχειριστή της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη Ρουμανία.
- 12 Στις 27 Μαΐου 2015 η Hidroelectrica προσέφυγε κατά του πρακτικού ενώπιον του Judecătoria Sectorului 1 București (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου του πρώτου τομέα του Βουκουρεστίου, Ρουμανία) και ζήτησε την ακύρωση του επιβληθέντος από την ANRE προστίμου. Η Hidroelectrica υποστήριξε, αφενός, ότι η υποχρέωση να συναλλάσσεται αποκλειστικώς μέσω ορισμένων φορέων που ελέγχονται ή εγκρίνονται από το κράτος συνιστούσε μη συμβατό με το άρθρο 35 ΣΛΕΕ περιορισμό των διαύλων διανομής και, αφετέρου, ότι η υποχρέωση αυτή, ως μέτρο που περιορίζει την ελεύθερη κυκλοφορία της ηλεκτρικής ενέργειας, δεν είχε δικαιολογηθεί βάσει του άρθρου 36 ΣΛΕΕ. Εξάλλου, η Hidroelectrica επισήμανε ότι, σε έκθεση του Ιανουαρίου 2014 σχετικά με τα αποτελέσματα της έρευνας για τον τομέα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, η Consiliul Concurenței (αρχή ανταγωνισμού, Ρουμανία) είχε τονίσει ότι οι διατάξεις του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο έχουν την έννοια ότι επιτρέπουν στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας να πραγματοποιούν απευθείας (ή μέσω εταιριών του ομίλου τους) εξαγωγικές πωλήσεις.
- 13 Το Judecătoria Sectorului 1 București (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του πρώτου τομέα του Βουκουρεστίου) ακύρωσε το πρακτικό και απάλλαξε την Hidroelectrica από την καταβολή του προστίμου που της είχε επιβληθεί από την ANRE. Έκρινε ότι η διαπραγμάτευση σε πλαίσιο διαφορετικό από τις κεντρικές πλατφόρμες της OPCOM δεν συνιστούσε κατ' ανάγκην παράβαση του άρθρου 23, παράγραφος 1, του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο.
- 14 Η ANRE άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Tribunalul București (πρωτοδικείου Βουκουρεστίου, Ρουμανία).
- 15 Το δικαστήριο αυτό επισημαίνει καταρχάς ότι, σύμφωνα με την ανακοίνωση με τίτλο «Ερμηνεία από την ANRE των διατάξεων του νόμου [...] για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο όσον αφορά τη δυνατότητα των παραγωγών να εξάγουν ηλεκτρική ενέργεια», η οποία δημοσιεύθηκε στις 13 Φεβρουαρίου 2015 στον δικτυακό τόπο της ANRE, «το σύνολο της διαθέσιμης ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να προσφέρεται προς πώληση κατά τρόπο διαφανή, δημόσιο και συγκεντρωτικό και χωρίς δυσμενείς διακρίσεις στις πλατφόρμες της Oprcom SA». Το εν λόγω δικαστήριο υπογραμμίζει, συναφώς, ότι ο χαρακτηρισμός ως «παραβάσεως» της απευθείας εξαγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζεται η άσκηση της δραστηριότητας αυτής, δεδομένων των επαχθών κυρώσεων που μπορεί να επιβάλλει η ANRE.
- 16 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει εν συνεχεία ότι, σε παρόμοια υπόθεση, το Judecătoria Sectorului 2 București (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του δεύτερου τομέα του Βουκουρεστίου, Ρουμανία) έκρινε ότι, μολονότι το άρθρο 23, παράγραφος 1, του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο επιβάλλει την υποχρέωση οι συναλλαγές ηλεκτρικής ενέργειας να είναι διαφανείς, δημόσιες, συγκεντρωτικές και μη εισάγουσες δυσμενείς διακρίσεις, η διάταξη αυτή δεν επιβάλλει υποχρέωση να πραγματοποιούνται οι συναλλαγές αυτές αποκλειστικώς στις κεντρικές πλατφόρμες της OPCOM. Το ως άνω δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού ότι η διαπραγμάτευση σε πλαίσιο διαφορετικό από τις κεντρικές πλατφόρμες της OPCOM δεν αντιβαίνει κατ' ανάγκη στην εν λόγω διάταξη και ότι, κατά συνέπεια, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί ο υποτιθέμενος παραβατικός χαρακτήρας της πράξεως του

οικείου παραγωγού ηλεκτρικής ενέργειας, η ANRE όφειλε να διαπιστώσει ότι η επίμαχη συναλλαγή είχε πραγματοποιηθεί εκτός της ανταγωνιστικής αγοράς κατά τρόπο αδιαφανή, μη δημόσιο, μη συγκεντρωτικό και εισάγοντα δυσμενείς διακρίσεις.

- 17 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι το Δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί της ερμηνείας που πρέπει να δοθεί στο άρθρο 35 ΣΛΕΕ σε σχέση με νόμο, κανονιστική ρύθμιση ή διοικητική πρακτική που εισάγει περιορισμό επί των εξαγωγών όπως ο επίμαχος στη διαφορά της κύριας δίκης.
- 18 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunalul București (πρωτοδικείο Βουκουρεστίου) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιτίθεται το άρθρο 35 ΣΛΕΕ σε ερμηνεία του άρθρου 23, παράγραφος 1, και του άρθρου 28, στοιχείο c, του [νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο] υπό την έννοια ότι οι παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας της Ρουμανίας υποχρεούνται να διαπραγματεύονται ολόκληρη την παραγόμενη ποσότητα ηλεκτρικής ενέργειας αποκλειστικά μέσω μιας ρουμανικής ανοιχτής στον ανταγωνισμό κεντρικής αγοράς, ενώ υπάρχει η δυνατότητα εξαγωγής της ενέργειας, πλην όμως όχι απευθείας αλλά μέσω εταιριών διαπραγματεύσεως;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

Επί του παραδεκτού

- 19 Η ANRE προβάλλει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη, διότι αφορά όχι την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης αλλά την ερμηνεία εθνικής νομοθεσίας θεσπισθείσας από εθνική αρχή. Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί διαφωνιών ως προς την ερμηνεία ή την εφαρμογή των κανόνων του εθνικού δικαίου.
- 20 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο, στο πλαίσιο του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να αποφαινεται επί της συμβατότητας, προς το δίκαιο της Ένωσης, εθνικής νομοθετικής ή κανονιστικής διατάξεως ή της ερμηνείας της από τους ημεδαπούς φορείς εφαρμογής του δικαίου, εντούτοις είναι αρμόδιο να παράσχει στο αιτούν δικαστήριο όλα τα ερμηνευτικά στοιχεία που άπτονται του δικαίου της Ένωσης και παρέχουν στο δικαστήριο αυτό τη δυνατότητα να αποφανθεί επί της συμβατότητας της εθνικής διατάξεως, ή της ερμηνείας της, με τον κανόνα δικαίου της Ένωσης του οποίου γίνεται επίκληση (βλ. αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 1983, Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage κ.λπ., 172/82, EU:C:1983:69, σκέψη 8, και της 2ας Ιουλίου 1987, Lefèvre, 188/86, EU:C:1987:327, σκέψη 6).
- 21 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 29 των προτάσεών του, το αιτούν δικαστήριο δεν ζητεί από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της ερμηνείας του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, αλλά διατυπώνει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα της ερμηνείας του νόμου αυτού στην οποία προβαίνει εθνική αρχή προς το άρθρο 35 ΣΛΕΕ.
- 22 Συνεπώς, η επιχειρηματολογία της ANRE περί απαραδέκτου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της ουσίας

- 23 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 35 και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι εθνική νομοθεσία η οποία, όπως ερμηνεύεται από την αρμόδια για την εφαρμογή της αρχή, επιβάλλει στους ημεδαπούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας την υποχρέωση να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη

διάθεσή τους στις πλατφόρμες τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας ο οποίος έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εξαγωγών, το οποίο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί δυνάμει του άρθρου 36 ΣΛΕΕ ή δυνάμει επιτακτικού λόγου γενικού συμφέροντος.

Επί της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 35 ΣΛΕΕ

- 24 Η ANRE και η Ρουμανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι το άρθρο 35 ΣΛΕΕ δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω, δεδομένου ότι στον οικείο τομέα έχει πραγματοποιηθεί νομοθετική εναρμόνιση στο επίπεδο της Ένωσης. Θεωρούν, αφενός, ότι το άρθρο 5 του κανονισμού 2015/1222 επιτρέπει στα κράτη μέλη να ορίζουν έναν μόνο φορέα για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και, αφετέρου, ότι, αν σε κράτος μέλος υφίστατο ήδη νόμιμο μονοπώλιο υπηρεσιών συναλλαγών επόμενης ημέρας και ενδοημερήσιων συναλλαγών, το κράτος αυτό όφειλε να ενημερώσει την Επιτροπή εντός δύο μηνών από την έναρξη ισχύος του ως άνω κανονισμού. Κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής, ο Ρουμάνος Υπουργός Ενέργειας, Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων και Επιχειρηματικής Κοινότητας ενημέρωσε την Επιτροπή ότι, δυνάμει του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, η OPCOM είναι ο μόνος ορισθείς διαχειριστής της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας για τις υπηρεσίες συναλλαγών στη Ρουμανία. Κατά συνέπεια, ο νόμος αυτός πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα του κανονισμού 2015/1222.
- 25 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι οποιοδήποτε εθνικό μέτρο σχετικό με τομέα ο οποίος έχει αποτελέσει αντικείμενο πλήρους εναρμόνισης σε επίπεδο Ένωσης πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα τις διατάξεις του μέτρου αυτού εναρμόνισης και όχι εκείνες του πρωτογενούς δικαίου (απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2019, VIRA, C-222/18, EU:C:2019:751, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 26 Συναφώς, επισημαίνεται ότι τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης δεν καλύπτονται από το χρονικό πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2015/1222. Ειδικότερα, τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά σημειώθηκαν μεταξύ Δεκεμβρίου 2014 και Φεβρουαρίου 2015, ενώ ο κανονισμός αυτός τέθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο του 84, μόλις στις 14 Αυγούστου 2015, εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 25 Ιουλίου 2015.
- 27 Επιπλέον, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 35 των προτάσεών του, η οδηγία 2009/72, ως νομοθέτημα που ρυθμίζει την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, δεν επιφέρει πλήρη εναρμόνιση της αγοράς αυτής και δεν θεσπίζει ειδικούς κανόνες στον τομέα των συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας. Όπως προκύπτει από το άρθρο της 3, η οδηγία αυτή θεσπίζει μόνον ορισμένες γενικές αρχές τις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικής, ασφαλούς και περιβαλλοντικώς βιώσιμης αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.
- 28 Συνεπώς, το άρθρο 35 ΣΛΕΕ έχει εφαρμογή εν προκειμένω, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η ηλεκτρική ενέργεια εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων της Συνθήκης ΛΕΕ για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (πρβλ. αποφάσεις της 27ης Απριλίου 1994, Almelo, C-393/92, EU:C:1994:171, σκέψη 28, και της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Essent Belgium, C-204/12 έως C-208/12, EU:C:2014:2192, σκέψη 122).

Επί της υπάρξεως μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος κατά την έννοια του άρθρου 35 ΣΛΕΕ

- 29 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αν εθνική νομοθεσία, όπως ερμηνεύεται από την αρμόδια για την εφαρμογή της αρχή, συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, κατά την έννοια του άρθρου 35 ΣΛΕΕ, υπενθυμίζεται ότι, αφενός, το Δικαστήριο έχει χαρακτηρίσει ως μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, κατά την έννοια του άρθρου αυτού, τα εθνικά μέτρα τα οποία εφαρμόζονται επί όλων των επιχειρηματιών που

δραστηριοποιούνται στην ημεδαπή και τα οποία επηρεάζουν στην πράξη περισσότερο την έξοδο των προϊόντων από την αγορά του κράτους μέλους εξαγωγής παρά την εμπορία των προϊόντων στην εσωτερική αγορά του εν λόγω κράτους μέλους (απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2018, ZPT, C-518/16, EU:C:2018:126, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Αφετέρου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι κάθε περιορισμός, ακόμα και ήσσονος σημασίας, μίας εκ των θεμελιωδών ελευθεριών που κατοχυρώνει η Συνθήκη ΛΕΕ απαγορεύεται από τη Συνθήκη, εκτός εάν τα αποτελέσματά του εκληφθούν ως υπερβολικά αβέβαια ή έμμεσα ώστε ο περιορισμός αυτός να δύναται να θεωρηθεί ως περιορισμός κατά την έννοια του άρθρου 35 ΣΛΕΕ (πρβλ. αποφάσεις της 28ης Φεβρουαρίου 2018, ZPT, C-518/16, EU:C:2018:126, σκέψη 44, και της 21ης Ιουνίου 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, σκέψεις 37 και 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 30 Η ANRE και η Ρουμανική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι η υποχρέωση η οποία επιβάλλεται στους παραγωγούς από το άρθρο 23, παράγραφος 1, και το άρθρο 28, στοιχείο c, του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους στην εθνική κεντρική αγορά δεν αφορά μόνον τις εξαγωγές. Προκειμένου να αποδείξουν ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία δεν έχει περιοριστικά αποτελέσματα επί των εξαγωγών ηλεκτρικής ενέργειας, παραπέμπουν σε στατιστικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει τάση αύξησης των εξαγωγών αυτών.
- 31 Εντούτοις, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι επίμαχες στην κύρια δίκη διατάξεις, όπως ερμηνεύονται από την ANRE, έχουν ως αποτέλεσμα να στερούν από τους Ρουμάνους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν αποκτήσει άδειες εμπορίας σε άλλα κράτη μέλη, των οποίων οι αγορές ηλεκτρικής ενέργειας λειτουργούν σε διασύνδεση με εκείνη της Ρουμανίας, τη δυνατότητα διμερούς διαπραγματεύσεως της ηλεκτρικής ενέργειας και, ενδεχομένως, απευθείας εξαγωγής της προς τις αγορές αυτές. Εμποδίζοντας όμως τις διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας και των δυνητικών πελατών τους, οι διατάξεις αυτές απαγορεύουν εμμέσως τις απευθείας εξαγωγές και συνεπάγονται ότι η παραγόμενη στο οικείο κράτος μέλος ηλεκτρική ενέργεια κατευθύνεται κυρίως στην εσωτερική κατανάλωση, όπως αναγνώρισε και η ίδια η Ρουμανική Κυβέρνηση.
- 32 Τα στατιστικά στοιχεία τα οποία επικαλούνται η ANRE και η Ρουμανική Κυβέρνηση και από τα οποία προκύπτει τάση αύξησης των εξαγωγών της ρουμανικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας δεν είναι ικανά να ανατρέψουν τις εκτιμήσεις αυτές, στο μέτρο που δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι το επίπεδο των εξαγωγών θα ήταν ακόμη πιο υψηλό αν δεν υφίσταντο οι επίμαχες στην κύρια δίκη διατάξεις. Από τα στοιχεία αυτά μπορεί απλώς να συναχθεί ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία δεν έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει όλες τις εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας από τη ρουμανική αγορά, πράγμα που δεν αμφισβητείται στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 33 Επομένως, η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία πλήττει κυρίως τις εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας καθόσον απαγορεύει τις απευθείας εξαγωγές των παραγωγών ηλεκτρικής ενέργειας από τη Ρουμανία, προκρίνοντας τη διάθεση της ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο της εθνικής αγοράς. Μια τέτοια νομοθεσία συνιστά επομένως μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, κατά την έννοια του άρθρου 35 ΣΛΕΕ.

Επί της δικαιολογήσεως του μέτρου ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό, κατά την έννοια του άρθρου 35 ΣΛΕΕ

- 34 Εθνικό μέτρο που αντιβαίνει στο άρθρο 35 ΣΛΕΕ μπορεί να δικαιολογηθεί για έναν από τους λόγους που απαριθμούνται στο άρθρο 36 ΣΛΕΕ, καθώς και για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, εφόσον ο σκοπός που επιδιώκεται με το εν λόγω μέτρο είναι θεμιτός και το μέτρο τελεί σε αναλογία προς τον σκοπό αυτό (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Gysbrechts και Santurel Inter,

C-205/07, EU:C:2008:730, σκέψη 45). Στις εθνικές αρχές εναπόκειται να υποδείξουν τους λόγους που μπορούν να δικαιολογήσουν τέτοια μέτρα ως απαγορευτικές συνιστώσες εξαίρεση από την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

- 35 Εν προκειμένω, η Ρουμανική Κυβέρνηση υποστήριξε καταρχάς γενικώς, στις γραπτές παρατηρήσεις της, ότι το άρθρο 23, παράγραφος 1, και το άρθρο 28, στοιχείο c, του νόμου για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο θεσπίστηκαν προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια της συνάψεως συμβάσεων σε μια λειτουργική αγορά, με ενίσχυση του θεμιτού ανταγωνισμού και της ευχερούς προσβάσεως των προμηθευτών, προκειμένου να εξασφαλιστεί για τους καταναλωτές η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Εν συνέχεια, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, σε απάντηση ερωτήσεως του Δικαστηρίου, η ως άνω κυβέρνηση διευκρίνισε ότι ο νόμος αυτός επιδιώκει να προστατεύσει την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.
- 36 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η προστασία της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού είναι δυνατόν να περιλαμβάνεται στους λόγους δημόσιας ασφάλειας, κατά την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 1984, *Camprus Oil* κ.λπ., 72/83, EU:C:1984:256, σκέψη 34).
- 37 Υπό το πρίσμα των στοιχείων αυτών πρέπει να εκτιμηθεί αν εθνική νομοθεσία, ερμηνευόμενη υπό την έννοια ότι οι ημεδαποί παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούνται να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους στις πλατφόρμες τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας ο οποίος έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό. Προς τούτο, πρέπει να ελέγχεται όχι μόνον το αν τα μέσα στα οποία προσφεύγει είναι κατάλληλα για την επίτευξη του σκοπού αυτού, αλλά επίσης και το αν τα μέσα αυτά βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού μέτρου (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, *Gysbrechts και Santurel Inter*, C-205/07, EU:C:2008:730, σκέψη 51).
- 38 Όσον αφορά την ικανότητα της νομοθεσίας αυτής να επιτύχει τον στόχο της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια, επισημαίνεται ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται στους ημεδαπούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους στις πλατφόρμες διαπραγματεύσεως τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας ο οποίος έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, απαγορευομένων των διμερών διαπραγματεύσεων μεταξύ των παραγωγών αυτών και των πελατών τους, δεν είναι, αυτή καθαυτήν, απρόσφορη προς επίτευξη του σκοπού της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια, καθόσον επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι η διαθέσιμη ηλεκτρική ενέργεια κατευθύνεται κυρίως στην εσωτερική κατανάλωση.
- 39 Πάντως, πρέπει να υπομνησθεί ότι ένα περιοριστικό μέτρο μπορεί να κριθεί πρόσφορο στο πλαίσιο της προσπάθειας επιτεύξεως του επιδιωκόμενου σκοπού μόνον εφόσον ανταποκρίνεται πράγματι στην προσπάθεια αυτή κατά συνεπή και συστηματικό τρόπο (απόφαση της 23ης Δεκεμβρίου 2015, *Scotch Whisky Association* κ.λπ., C-333/14, EU:C:2015:845, σκέψη 37).
- 40 Όπως όμως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 78 των προτάσεών του, το γεγονός ότι οι μεσάζοντες δύνανται να αγοράζουν την ηλεκτρική ενέργεια στην αγορά χονδρικής για να την εξαγάγουν εν συνέχεια προς άλλα κράτη μέλη, χωρίς περιορισμούς ανάλογους με εκείνους που επιβάλλονται στους παραγωγούς, καταδεικνύει την έλλειψη συνέπειας του επίμαχου μέτρου προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ειδικότερα, εφόσον, κατά τη Ρουμανική Κυβέρνηση, οι απευθείας εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια, ένας τέτοιος κίνδυνος υφίσταται ανεξαρτήτως του αν οι εξαγωγές πραγματοποιούνται από τους παραγωγούς ή από τους μεσάζοντες.
- 41 Όσον αφορά το ζήτημα αν η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει, η Ρουμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι διμερείς διαπραγματεύσεις επιφέρουν στρέβλωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως όταν ο παραγωγός

κατέχει σημαντικό τμήμα της αγοράς αυτής, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της Hidroelectrica. Κατά την κυβέρνηση αυτή, οι απευθείας εξαγωγές ηλεκτρικής ενέργειας έχουν αρνητικό αντίκτυπο στη διαθεσιμότητα ηλεκτρικής ενέργειας στην εθνική αγορά και στην εξέλιξη της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας. Η υποχρέωση να προσφέρεται προς πώληση το σύνολο της διαθέσιμης ηλεκτρικής ενέργειας στις πλατφόρμες διαπραγμάτευσης τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας διαχείρισης της αγοράς αυτής είναι επομένως σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου του κινδύνου που θα δημιουργούσε η αδιαφανής και εισάγουσα δυσμενείς διακρίσεις διαπραγμάτευση της ηλεκτρικής ενέργειας.

- 42 Πλην όμως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 73 και 74 των προτάσεών του, η υποχρέωση να προσφέρεται προς πώληση το σύνολο της διαθέσιμης ηλεκτρικής ενέργειας στις πλατφόρμες διαπραγμάτευσης τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας που έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ως μέτρο για την αποτροπή του αρνητικού αντίκτυπου που έχουν οι απευθείας εξαγωγές στην εξέλιξη της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας στην εθνική αγορά, βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για τη διασφάλιση του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια.
- 43 Ειδικότερα, εγγύηση του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια δεν σημαίνει εγγύηση του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια στην καλύτερη δυνατή τιμή. Οι αμιγώς οικονομικής και εμπορικής φύσεως εκτιμήσεις στις οποίες θεμελιώνεται η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία δεν εμπίπτουν στους λόγους δημόσιας ασφάλειας, κατά την έννοια του άρθρου 36 ΣΛΕΕ, ούτε στους λόγους γενικού συμφέροντος που δικαιολογούν τους ποσοτικούς περιορισμούς επί των εξαγωγών ή τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος. Αν τέτοιες εκτιμήσεις μπορούσαν να δικαιολογήσουν την απαγόρευση απευθείας εξαγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, θα διακυβευόταν αυτή καθαυτή η αρχή της εσωτερικής αγοράς.
- 44 Όσον αφορά τον κίνδυνο τον οποίο, κατά τη Ρουμανική Κυβέρνηση, συνεπάγεται για τον εφοδιασμό της εθνικής αγοράς η αδιαφανής και εισάγουσα δυσμενείς διακρίσεις διαπραγμάτευση της ηλεκτρικής ενέργειας, επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, υφίστανται μέτρα λιγότερο περιοριστικά για την ελεύθερη κυκλοφορία της ηλεκτρικής ενέργειας στην εσωτερική αγορά απ' ό,τι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία.
- 45 Ειδικότερα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 64 έως 70 των προτάσεών του, τέτοια μέτρα προβλέπονται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 7 έως 9 του κανονισμού 1227/2011 και στα άρθρα 36 έως 38 της οδηγίας 2009/72. Οι διατάξεις αυτές θεσπίζουν μηχανισμούς συνεργασίας μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών αρχών όσον αφορά την παρακολούθηση των χονδρικών αγορών ενέργειας και προβλέπουν κανόνες για την ενίσχυση της διαφάνειας και της ακεραιότητας των αγορών αυτών.
- 46 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται στους ημεδαπούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους στις πλατφόρμες τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας που έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρου.
- 47 Βάσει του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 35 και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι εθνική νομοθεσία η οποία, όπως ερμηνεύεται από την αρμόδια για την εφαρμογή της αρχή, επιβάλλει στους ημεδαπούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας την υποχρέωση να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους στις πλατφόρμες τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας που έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εξαγωγών, το οποίο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους δημόσιας ασφάλειας συνδεδεμένους με την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, στο μέτρο που μια τέτοια νομοθεσία δεν τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 48 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 35 και 36 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι εθνική νομοθεσία η οποία, όπως ερμηνεύεται από την αρμόδια για την εφαρμογή της αρχή, επιβάλλει στους ημεδαπούς παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας την υποχρέωση να προσφέρουν προς πώληση το σύνολο της ηλεκτρικής ενέργειας που έχουν στη διάθεσή τους στις πλατφόρμες τις οποίες διαχειρίζεται ο μοναδικός φορέας που έχει οριστεί για τις υπηρεσίες συναλλαγών της εθνικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό επί των εξαγωγών, το οποίο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί για λόγους δημόσιας ασφάλειας συνδεδεμένους με την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, στο μέτρο που μια τέτοια νομοθεσία δεν τελεί σε αναλογία προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

(υπογραφές)